

—.3. J. I. §.7. Justus

THESES PHILOSOPHICAS
AD
PARÆMIA
JURISTEN /
Böse Christen.
ALMA LUDOVICIANA
PRÆSIDE
JOANNE GODOFREDO
MEIERO,
J. U. D. Phil. Pract. Professore Ordinario, Jurium Extraord.
VENTILATIONI PUBLICÆ
die XXXI. Julii A. M DCC XIX.
submittit
AUCTOR
JOH. ADAMUS STEIN,
Odenhusa-Nassovicus.

Diss. jur. civ.

B32

GISSÆ,
Literis JOHANNIS MULLERI.

*ILLUSTRISSIMO
COMITI ac DOMINO,*

*DOMINO
GUILIELMO CAROLO
LUDOVICO,*

*S.R. Imperii Comiti in Solms, Teck-
lenburg, Limburg, Gildorf, Do-
mino in Munzenberg, Wilden-
fels & Sonnenwald,*

DOMINO MEO GRATIOSO.

ILLUSTRISSIME S.R.I.COMES, DOMINE GRATIOSE.

EX quo felicitas mihi contigit nunquam satis prædicanda, ut *Tibi, Illustriſſime Domine Comes!* Almam nostram Academiam præsentia *Tua* splendidissima illustranti, innotuerim, quod tunc factum est primum, quando ad Exercitationes, quas habuisti, disputatorias, ante duos vel quod excedit annos, admittere tenuitatem meam non dignatus es; ex eo statim tempore animum meum subiit admiratio incomparabilem, quibus exornatum *Te* conspiciendum præbuisti omnibus virtutum atque cum primis rarissimæ, qua omnes excipere consuevisti semper, humanitatis. Unde haud vereor, ne in imprudentiæ me crimen inducam, si levissimas hasce pagellas *Illustriſſimo Nomini Tuo* inscribere nullus erubescam. Non enim vilem obscurumque hunc laborem alio fine offero *Tibi* dedicoque, quam ut perpetuum devotionis meæ symbolum iste exprimat, veniam eo nomine abs *Te, Illustriſſime Domine!* pro animi atque ingenii, quod *Tibi* est, magnitudine haud difficulter impetraturus. Quapropter gratioſe *Tu quoque* concedes, dum discessum

paras Tuum ab Academia hacce nostra ad exteros, ut devota quoque vota mea Te, *Illusterrime Domine Comes!* eò devote comitentur! Hoc dum moliris opus, nemo, cui, Te nosse obtigit felicitas, futurum dubitat, & Tua superior vita pollicetur, ut famam nomenque Tuum, eadem, qua id apud nos fecisti, amplitudine apud exterias Gentes Illustre reddas amplificesque. Quod & facile conqueris (ut verbis Manutii, Aloysio Estensi de Cardinalitia dignitate gratulantis, L. 5. Ep. 24. immutato tamen stylo, utar) si Te, quicquid statues, quicquid ages, S. R. Imperii Comitem esse cogitas. Nec Tibi aut à Natura quidquam, aut à fortuna denegatum est, quo minus antiquissimum Gentis Tuæ decus per tot secula conspicuum, non tueare solum, verum etiam adaugeas vehementer. Quod eventurum brevi, ut omnes boni confidunt, ita ego, quasi jam evenerit, præsenti gaudio cupiditatis meæ fructum capio. De cetero servet Te Deus immortalis sospitem atque in columem, ubi cunque Terrarum degas, salvumque Te reducat ad Tuos, omnesque Tui virtutumque Tuarum ac eruditioñis solidæ admiratores.

ILLUSTRISS. TUI NOMINIS

Dab. Gieslæ, d. XXIX.
Jul. MDCCXIX.

devotissimus cultor
J. A. STEIN, Odenhusa-Nassovicus.

PRÆFATIO.

FUtilis forsan & inutilis, Lector honoratissime, praesentis, primo intuitu, Exercitatiuncula, Tibi videri potest materia, & quod olim Scholasticis inanes sape subtilitates Ingenii quadam Exercitatione excusantibus objici potuit: utilia sc. magisque necessaria reperiri, quibus ingenii vires possimus experiri, eodem me quoque dum Paræmia satis nota: Iuristen/ Böse Christen/ sensum, paucis examinare gestio, me exercentem, ferriri posse putabis! Et profecto ipsem ego, sive publice, sive privatim, me exercitaturus, de hac materia nunquam cogitassem, nisi ab amico quodam de ista Paræmia mecum aliquando differente, hujusque veritatem, fortiter propugnante, occasio fuisset suppeditata. Interim tamen, cum ist hoc laboris ad externam Jctorum existimationem non nihil contribuat, ac proin utilitate omni non destituatur; insuper ego ad difficultiora examinanda imparem me esse sciam: neminem spero, agre laturum esse, quod, quicquid est hujus opere, suscepimus.

A 3

TH.I

TH. I.

Quartuor esse, quæ omnem humanam eruditionem exhaustire creduntur facultates vel inter vulgus notum est. Harum etiam quamlibet ex indole sua ad cultum divinum vel immediatum vel mediatum, aliquid tribuere, de eo pariter nulla superest dubitandi ratio. Imo quicquid est virtutis, ambitu suo complectuntur, animisque hominum insinuant, Pietatem sc. & Justitiam, quæ solæ ceterarum virtutum omnium genera summa merito constituuntur. vid. B. D. TITIUS in *Observ. Pufend.* 68. Paria fere docet summe reverendus D. D. LANGIUS, Præceptor olim meus omni observantia colendus, in *Protheoria Erud. Human. univers.* C. 10. p. 605. seqq. Divinus, inquit Cultus, ad quem omnes virtutes Intellectuales & Morales tendunt, est vel Immediatus seu Creatoris, vel Mediatus seu Creaturarum. Circa Pietatem, sive Cultum Immediatum, seu Creatoris Theologia versatur; Circa Justitiam, sive Cultum Mediatus, seu Creaturarum cæteræ Facultates, uno nomine: Die Welti Weisheit. vid. D. THOMAS, *introduct. ad Philos. Aulic.* c. 2. §. 67. sqq.

TH. II.

ET licet ratione objecti Facultatum illarum una sit dignior altera, vid. laudatus modo D. D LANGIUS *cit. lib. C. 11. p. 676. seqq.* omnibus tamen æqualis ingenuæ honestatis ratio constat: Nec adeo, qui exploratas ingenii sui vires inferiorum uni applicat & officii sui partes heic rite explet, laude & existimatione congrua privandus erit.

I.H.

C.A.

TH. III.

TH. III.

UNde facili negotio cognosci potest, quid primo statim intuitu sentiendum sit de vulgari Parœmia: *JCtos parum probos esse Christianos*, quæ Illustri huic ordini status controversiam movere videtur, quodque de illa ferri beat judicium?

TH. IV.

ATque hoc certum procul dubio est, Parœmiam non agere i) de JCtis intuitu objecti quod tractant, consideratis; hoc enim tantum abest ut sinistra ipsos gravet opinione, ut potius multum gloriæ in eos, qui circa istud occupati sunt, redundet, tanquam in Sacerdotes justitiaz, qua sola secundum Salomonis effatum, Principum Throni confirmantur. Nec ni 2) de omnibus universum JCtis Parœmia loquitur, quandoquidem nemini sano vel in mentem unquam veniet, omnes JCtos tam turpiter sine suo excidere atque eo modo officii injuncti rationes negligere, ut contra omnes singulosque capropter tam iniqua militet præsumtio. Innumera sane JCtorum vere priorum exempla olim & nunc reclamant atque contrarium publice attestantur.

TH. V.

QUæstionis igitur, quam evolvere mecum constitui cardo eo tendit: An ex veritate possit afferi, maiorem partem JCtorum, quam eorum qui alterutri reliquarum sese addixerunt facultatum, impietatem redolere.

TH. VI.

TH. VI.

Cujus Quæstionis negativam tueri nullus dubito. Utut enim, quod dolendum est, haud diffiteri cogar, multos admodum qui prudentiæ juris operam dant, a pietate maxime alienos esse & non tam Justitiæ quam iniquitatis sacerdotium gerere, sive judicum munere fungantur, sive Advocatorum personas sustineant, sive denique juris præcepta ad casus propositos respondendo applicent. Hoc idem tamen Illustrem illum Ordinem non magis gravat quam cæteras Facultates Ordinesque quorum quivis forte sicubi examen instituatur, non minorem numerum eorum, qui officii sui limites transiliunt, allegare noverit. Et quæso, unde tam pravam præ reliquis indolem JCtis solis obvenisse probaveris?

TH. VII.

Hoc sane statuere velle summi Nummis Sanctitati, &c., quo in omnes fertur, amori prorsus ineffabili adversatur, ac si uni magis quam alteri Ordini majorem indiderit facultatem sectandi virtutes, fugiendi mala. Cui illustrando sequens forte conduce exemplum: Duo discipuli matura ætate & mente integra præditi, ex disciplina Classica strictiori eximuntur, alter Jurisprudentiæ operam dare, alter aliud studiorum genus sectari nititur, utrique horum finis honestus est præfixus, scilicet ut animum Doctrina pariter ac virtute ita præparent, quo tandem aliquando digna & utilia societatis humanae civilisque membra evadant. Jam queritur uter illorum facilius fine suo possit excidere? Hoc sane non dependet a facultatum, quas Deus concesfit, diversitate
(hæc)

(hæc enim non est) nec a studiorum quibus uterque se ad-dixit generibus; sed ex voluntatis propriæ inclinationi-bus, quæ prout vel bonæ vel pravæ sunt indolis, ita u-trumque illorum vel ad officii præscripti observantiam vel neglectum impellunt. Quis autem, quæso, sponsor heic extiterit, in quævis mala proclivitatem magis in eo qui Juri se consecravit, quam altero, deprehendi?

TH. VIII.

PRo adstruenda quidem Parœmia veritate objici potest: Plurima objecta, quæ ad avaritiam, superbiam aut voluptatem secundam homines allicit, quotidie JCtis obversari, vero igitur simillimum videri, plures illorum in malam propendere partem: Enim vero facilis est Responsio: Objecta illa omnes in universum perinde afficiunt, nec valida ratione demonstrari potest, quare JCtorum Ordo magis quam aliis quidam iisdem commoveatur. Hoc sane qui asserere non dubitat, æqualem Dei erga omnes amorem impugnare videtur. Nisi dicas, quod, qui ad gravius certamen a Deo est delegatus, huic vires quoque tanto validiores isti labori suppare simul concés-sæ sint intelligendæ: Hoc vero admisso, Parœmia nostra ex argumento jam modo adducto parum præsidii accipit, quandoquidem non sequitur: hunc vel illum objectis noxiis graviter & crebro tentari, ergo ipsum quoque in pejorem partem inclinare. Namque & quod officii sui fuit, effectui dare, irruentes affectuum pravorum turbines, animo ad virtutem bene composito vincere ac supprimere, pugnamque cui destinatus erat, feliciter committere potuit. Imo si præsumptionibus heic procedere licet, in meliorem sane partem judicium ferendum esse videtur. Officii enim sibi præstituti metam dereliquisse in facto

B

consi-

consistit, hoc autem nisi probetur, quis crediderit? Ceterum nec reliquæ Facultates ejusmodi subjectorum multitudo destituuntur, quæ ad finem genuinum ejiciendum, perversum contra eligendum, impellunt, ut ut forte non adeo clare in omnium oculos incurant.

TH. IX.

Ultterius obstare videtur Experientia, plurimos qui JCtorum Concionis se associare gestiunt, tanquam vere pietates contemtores præ ceteris accusans; Enim vero, ut taceam periculorum satisque lubricum esse argumentum quod ab experientia, cuius tamen probatio nulla extat, ducitur; Nullum tamen utut vel maxime, invita licet veritate illam largiar, exinde firmamentum Paroemias accedit, quandoquidem in dijudicanda ordinis alicujus mortalitate, non tam ad id quod fit, sed quod fieri debet, præprimis attendendum est. Et illis qui curiosi sunt in indagandis hominum moribus, incognitum vix fuerit, magis eos observari & crebriori censuræ expositos esse, qui actionibus suis in publica velut negotia influunt, atque hac ratione in plurium notitiam deferuntur. Fere ut de Principe suo S A A V E D R A Hispanus Symb. XIII. scribit, quod aliquo modo, ad eos cumprimis, qui ex JCtorum Classe ad curas Reipublicæ moderandæ vocantur, applicari potest: Splendescit inter reliquos homines illorum dignitas, tanquam qui in sublimioribus potentiaz & Imperii orbibus sunt constituti, adeoque omnium censuris sunt expositi. Colossi sunt, qui a decore deflectere nequeunt, quin mox in aliorum id incurrat oculos. Videant itaque diligenter quid agant; eos enim universus hic mundus attentus observat; Et licet quæ facta ab iis bene, non notet interdum, ad errorcs tamen advertere ani-

animum nullo unquam tempore desinet. Unde non sine ratione comparantur lunæ interiectu terræ Eclipsin patienti , & corporis sui non jam illustrati a sole sed opaci & obscuri defectus pandenti , omniumque illico oculis notaræ & observatæ , subiecto lemmatæ : CENSURÆ patet.

TH. X.

Denique & hoc obtendi posse videtur : quod cæterorum studiorum cultores omnium tamen confessione meliores quodammodo JCtis , in sensu ad minimum negante deprehendantur, quandoquidem, ubi hi in devia feruntur , vix in viam , unde discessere , reduci queant ! Responsonem suggerit divinum illud ad Samuelem effatum : Homo respicit quæ ante oculos versantur , sed Deus introspicit corda ! Ideoque si quisquam aliis in suo vitæ genere præscripta sibi officia negligat, nec adeo voluntatis suæ inclinationes meliores esse quam JCti iniqui probare potest, quin ubi detur occasio , eadem facilitate quam iste, in prava quævis ruat, atque ita non tam amore virtutis , quam potius per defectum commodæ occasionis pecare intermittat ; num quæso ille propterea meliori præsumptione dignus haberi poterit ?

TH. XI.

Nulla ergo Causa est, quare Illustris JCtorum ordo, qui Jura legesque interpretatione sua conservat v. l. 2. §. 13. ff. de O. J. jusque inter homines dispensat, tam iniquo dictorio sit prægravandus , quam locutionem non verbis evellendam sed verberibus revellendam esse pronunciat Arithmæus. Veri enim Jurisprudentes (quorum non minorem habemus numerum ac cæteri in suis facultatibus)

non iniquitatem sed justitiam profitentur. Quare dictum illud non ferit genuinos JCtos sed Rabulas, Jurisprudentia (ut cæterorum æque multi suis studiis) turpiter abutuntur, & sic merito reprehendendi sunt secundum titulum illud: **Usus** habet laudem, **Crimen** abusus habet. In hoc enim litigioso & malitioso seculo, sicuti in Comœdiis exhibentur Latvæ, ita pro JCtis sæpius Leguleji; pro militibus latrones; pro politicis nebulones; pro Oratoribus procuratores & rabulæ; pro Historicis pueri; pro Advocatis scribæ & opifices in publicum prodire non erubescunt. vid. CARPZ. P. 1. C. 1. Def. 18. Quod vero de hujusmodi facinæ hominibus ex merito pronunciatur, qua, quæso, fronte, aliis honestioribus imponetur? Quicquid vero hujus sit, nemo inficiabitur, quin etiam in tanta malorum fæcc, multorum proborum pariter ac sincerorum justitiæ Sacerdotum famæ turpis, macula hujus dicitrii usu vel abusu inuratur.

Quæ omnia qui mente præjudiciis vacua mecum (de hoc argumento secundum rem ipsam, ex scitis non tam Jurisprudentiaz quam Philosophiaz, mihi etiam, Juveni, præ illa hucusque familiaris, judicante) consideraverit, magis honorifice de JCtis in posterum sentiet, quam ut calumniæ & impietatis plenum illud de iis conetur efferre dicitur, neque sanus quisquam vel unicam proferre noverit rationem, quare Jurium Sacerdotes tam iniqua præ cæteris omnibus gravandi sint præsumptione.

T A N T U M.

NOBILI

NOBILI ET PEREXIMIO
DOMINO RESPONDENTI,
S. P. D.
PRÆSES.

Quas nuper mihi obtulisti theses , proprio marte
 conscriptas ac publicæ ventilationi destinatas, hic
 remitto , atque insimul meum , quod desuper
 desiderasti judicium, brevissimis, quantum & tem-
 poris & argumenti , ab ipsomet Te selecti , ratio postulat,
 transcribo. Thesibus tuis nec addere aliquid, nec demere
 quidquam volui, non, quod putem, argumentum, alia ra-
 tione tractandum non esse, sed ideo lituram facere destiti,
 quod vidi, argumenta, quæ moralis Philosophia Tibi sup-
 peditavit, quæque, prout Tibi nata sunt, in chartam con-
 jecisti, ita comparata esse, ut exercitio disputatorio bene
 inseruire, atque ansam Tibi possint præbere, profectus,
 quos in Philosophico studio, egregie haecenus fecisti, pu-
 blice demonstrandi. Præterea judicavi, laudabilem tuam
 industriam hoc ipso magis confirmatum iri, sicubi, quod
 ipsem et, absque ullius auxilio, specimen elaborasti, inte-
 grum , sine additionibus meis prelo subjiceretur, primus-
 que adeo hic labor tuus in publicum emittendus, ad majora
 futuro tempore Tibi queat esse excitamento. Quod ipsam
 rem attinet, materia, quam Tibi tractandam sumfisti, a
 plurimis, qui de JCrorum Ordine aliquid literis mandarunt,
 tracta quidem, sed a nemine, quod novi, ex instituto dis-
 cussa est. Illustris , qui primo inter omnes loco nomi-
 nandus

nandus est, B. Dn. HERTIUS, Academiæ nostre quondam Cancellarius mea laude superior, primum paroemiarum recensuisti, locum inter paroemias suas Juris Germanicas, dedit, eaque, quæ ad historiam patriam jurisque nostri disciplinam annotanda fuerunt, breviter quidem, sed ex more suo, a paucis imitando, ita succincte ac nervose tradidit, ut, si vel hoc solo Doctore ac ductore voluisses uti, justam dissertationem Academicam facili negotio inde construere potuisses. Ita enim, quod vel in transitu monco, comparata sunt, immortalis hujus Viri scripta, ut nec verbum frustra in illis positum sit, hinc in vicem Collectaneorum multis jam & Germanis & exteris, qui plurimis Hertianis incedunt, inserviere. Deinde dicax illud & maledicuum dicterium WINTHERUS L. i. Parten. Litigios. c. 7. & VALENTINUS ARITHMÆUS, in epistolis, post pericula Oratoria impressis Epist. 53. excusserunt, quos secutus est GASTELIUS de Statu Europæ, C. 34. n. 42. & seqq. multa in defensionem JCTorum proferens, ex quo sua fere omnia sumvit DIETHER R. ad Besoldum voce: Juristen. Nec prætereundus est ITTERUS de Gradibus Academicis, C. 9. §. 12. seqq. honorem pariter tanti Ordinis ex merito strenue vindicans. Ut taceam GEORG. CHRISTOPH. WALTHERUM qui in eximio Tractatu de Statu Juribus & Privilegiis Doctorum omnium Facultatum c. 11. §. 60. totus est in refellendo hoc dictorio. Quibus unum addere placet, D. JO. BECHSTADIUM, in Præf. sui libri de Bello, ex Megalandro Lutheru elegansissime verum hujus paroemiarum sensum dilucidans. Quid igitur novi post tot Vitos magni nominis de hoc argumento proferre possim, vix video; sed tamen ut laudabiles cognatus tuos adjuvem, ac theses tuas quantisper illustrem, aliqua tam de origine, quam sensu dictorii: Juristen sind böse

bōse Christen / adjungere non incongruum erit. Or-
 tum parœmia hæc traxisse videtur ex odio, quo Germano-
 rum plurimi, atque imprimis Assessores in Scabinatibus,
 aduersus conterraneos suos, ex Italia, Juris Romani prin-
 cipis imbutos, seculo XV. non parvo numero redeuntes,
 artemque, quam exteris in otis didicerunt, domi profi-
 tentes, flagrarent. Illi enim uti morum suorum crudisque
 juris patrii paucis admodum capitibus constantis admo-
 dum tenaces fuere, nec adeo subtile Romanarum Legum
 decisiones, quarum æquitatem ineruditum vulgus non
 capiebat, ferre potuerunt, omnes, qui Romanam Juris-
 prudentiam profirebantur, odio habere incipiebant; cui
 tamen sinistræ opinioni prudentiores haud accessisse viden-
 tur, quandoquidem Ordines Germaniæ & Cæsar Sigismundus,
 ex quarta redditum Ecclesiasticorum parte, Docto-
 res Juris in Canonicatibus, alendos esse, decreverunt in
Concilio Constantiensi ap. GOLDASTUM Tom. II. der Reichs-Satzung. p. 95. nec non utriusque Juris Do-
 ctores ap. ipsum Cæsarem Sigismundum aliasque Princi-
 pes a Consiliis fuisse splendidissimaque officia obiisse ex eo-
 dem probat CONRING. de O. Jur. Germ. c. 32. p. 195.
 Quicquid v. hujus sit, amatores patrii Germanique juris,
 præcipue qui potiores tum in Civitatibus Imperialibus par-
 tes tenebant, in eo tandem conspirarunt omnes, uta nonnulli
 Germaniæ Ordinibus de numero Doctorum restringen-
 do, iisque ab omni consilio ac judicio semovendis, in pu-
 blicis Comitiis actum fuerit sub Friderico III. Anno 1441.
 Integrum, qui tunc temporis prodiit, libellum recenset
GOLDASTUS Part. I. Reichs-Satzung p. 312. ex quo
CONRINGIUS, d. l. & LIMNAEUS L. IV. Jur. Publ.
 c. 8. n. 18. eundem scriptis suis inseruerunt. Inter alia,
 dura hæc inibi leguntur verba: **Dass im ganzen Röm.**
Reich

Reich Teutscher Nation keine Doctores mehr vor keinen Rechten weder reden / procuriren oder weiter procedieren sollen in Schrifften oder andern Rathschlägen : sondern aller Weltlichen Recht müsig stehen / darumb daß Sie Stief-Vätter und nicht die rechten Erben des Rechten sind / denn sie nehmen ihm den Grund der Wahrheit und bringen durch ihren unordentlichen Geiz / das Recht NB. zu einen solchen Unglauben / daß kein fröni Mann sein Vertrauen mehr darein setzen mag. *Licet vero gravissimas ex causis constitutio hæc a multis sublestæ fidei reputetur, & certum quoque omnino esse videatur, cum in Imperio R. nullo unquam tempore receptam, sed ab Imperialibus Civitatibus, consilii solum loco Imperatori oblatam fuisse, quod BESOLDUS ex Wehnero ad Reformat. Rothvilens. P. 1. Tit. 1. f. 5. probat ; utut Hypolitus a Lapide illam adhucdum executioni dandam omnesque Doctores e Germania foris ejiciendos esse judicaverit, cuius autem invido consilio se opposuit Anonymus quidam in Tr. de Necessitate JCtorum in Germania ; Hoc tamen satis probabile est, multos inde occasionem arripuisse, eos qui Juri, præcipue Romano operam suam impenderunt, turpi hoc dictorio notandi, præprimis cum ipse Fridericus Imperator nec Oratoribus nec JCtis satis æquus fuerit, teste CUSPINIANO in Chronico sub Friderico. p.m. 110. P. 2. Atque hoc tanto magis multorum animis se insinuavit, cum illi Doctorum ordini rabulæ quidam permisti pessimis fori Pontificii moribus Germania tranquillitatem tum perturbassent. Quicquid enim rabularii est negotii, curiae illi nos debere ex vero judicavit CONRING. d. l. p. 199. add. LUDOV. VIVES de caus. corruptarum artium. L. 7. HOTOMANNUS in Anti-Triboniano c. 17. Nec est quod credamus, aliam illo, quam quæ nostro tempore est, faciem*

ciem fuisse Juris studio, quod multi quidem nomine suo profitentur, pauci attingunt, sive, ut insignis quidem J^Ctus haud ita pridem conquestus est :

Plures Justitiae videoas errare Levitas,

Quando Sacerdotum concio parva viget.

quod argumentum latius persequuntur PRASCHIUS in *Dif-
fert. de J^Cto vero & personato*, p. 67. sqq. GASTELIUS de *Sta-
tu Europeæ c. 34. n. 35. sqq.* Ceterum licet illi Juris Romani
peritorum ordini quidam fuerint permisti tum vitilitigatores,
non tamen paucorum vitio totus laudatissimus alias ordo pro-
scindi meruit. Sane ubi ita procedere licet, vix aliquem
optimorum ordinum exemptum crediderim, qui non turpissi-
mis onerari possit dictariis. Ut taceam venerandam Theolo-
giam, qua innumera hominum pars, ut historiæ Ecclesiasticæ
testantur, turpiter abusi, veræ Religioni prævissimas hæreses
superinduxere. De Philosophis modo dicam, quorum mul-
ti ad gloriæ summam tunc pervenisse arbitrati sunt olim ho-
dieque, ubi vel summi Numinis existentiam in dubium voca-
runt, vel animam ejusq; immortalitatem negarunt, vel alias hujus
furoris hypotheses a pietate omni atque humanitate declina-
tes sustinuerunt. Quod pestilens hominū genus, de quibus tamen
dubitare haud injuria possis, num hominibus recte accensean-
tur? Quod graviter negat CICERO *de Natura Deor. II. p. 147.
edit. Camerar. add. PUFEND. de habitu Relig. ad Stat. Civil.
§. 1. p. 9. & 10. THOMAS. Ethica P. I. c. 13. §. 4.* in Gallia ad-
hucum deprehendere licet, ubi des *Esprits forts* vocati
solent; Imo & Italianam illo abundare testatum faciunt *Nau-
daana* p. 8. & 46. latius recenset istos homunciones ac soli-
de confutat Experientissimus atque Famigeratissimus Medicus
Dn. D. VERDRIES in *Commentatione de aequilibro mentis & cor-
poris p. 3. sqq. in not. add. CHRISTIANO FRI DER.
RICHTERS Betrachtung von Ursprung und Adel der
Seelen. p. 227. sqq. De Averroe, quem majores inter Principes*

Philosophos referre nulli dubitarunt, narrant Naudæana p. 24. moribundum illum dixisse : *moriatur anima mea morte Philosophorum!* quibus hanc Naudæus epictisim subjicit : *Comme s'il falloit pour être bon philosophe ne rien croire, être franc athée, comme il étoit & sur tout tenir pour une fable tout ce qu'on dit de l'immortalité de l'ame!* Ita latent sub pallio hypocrito Philosophorum, qui, ut ait TERTULLIANUS libro advers. Hermog. fuerunt Patriarchæ Hæreticorum. Ut alia plura taceam. Licet v. hac ita se habeant, atque ipsimet Philosophorum Principes saepius à pietate quam alienissimi fuerint, doctrinasque aluerint religioni veræ admodum adversantes ; Inde tamen haud inferre licet, totum propterea Philosophorum Ordinem sinistra opinione gravandum esse. Nec enim ad omnes pertinet, quod a quibusdam processit. Apud cordatos igitur & qui præjudiciis vacui sunt, viros, male non audit Lutherus, licet saepius invehat gravissime in eos qui juri operam conse- crant. vid. Tom. II. Altenb. p. 998. Tom. IV. Jenens. Lat. p. 557. præprimis Tom. V. Altenb. p. 806. ubi Civilistarum, quos vo- cant, pariter ac Canonistarum labores titulis patrum honorificis condecorat. Tantum enim abest ut veros JCtos unquam re- prehenderit Megalander, ut eos potius paßim commendave- rit, ipsumque Jus quo profitentur, debit is encomiis exce- perit, v. Serm. Conviv. fol. 418. b. 423. 424. Sed rabulas tan- tum, crumenæ suæ non clientum saluti inservientes ex merito increpat, eosque persistingit, JCtorum nomine superbientes, qui- bus licet melior legum cognitio sedeat, privatis tamen affecti- bus occœcati, justitiam inquinant, nebulones adjuvant, ve- ritatem suppressimunt, obtegendiis actionibus suis injustissimis, falsa suggestere novasque circumstantias effingere nulli ve- rentur, publice sic profidentes, se nullo adhucdum conscientiæ stimulo feriri. vid. Sermon. Conviv. f. 424. 416. 426. 421. hoc certe mortalium genus Rebuspublicis maxime nocivum non risu excipiendum sed commiseratione dignum est censem- dum,

dum. Eo enim quod optimum in hac vita est, mentis sc. quiete carent, atque affectuum turbine concitati, extra Legum Tabulas viventes metuant semper, quod merentur, diuque jam meruere. A tali autem, quam Justitiæ administrationem expectabis, qui Deum nec colit nec timet? nullam sane! probos condemnabit, quod eos odio habet; nebulones adjuvabit, quod favore hos prosequitur. Amor enim atque inclinationis, favorque judicis fertur in sui simile. Emphatice LUTHERUS d. l. *Wann ein Jurist nicht illuminatus iſi doctrina christiana, so heift es dann recht/ die Gelehrten die Verkehrs-ten/ Juristen böse Christen/ ja Diabolisten und eitel Teuffel.* Et laudatus BECHSTADIUS d. Conf. *Wer Gottes Wort aus denen Augen sett/ und dasselbe nicht allein in all seinem Thun und Fürnehmen die Richtschur seyn lässt/Syr.9.* und als ein JCtus mere Politicus & Ethnicus seyn wſl/ *der ist ein rechter böser Christ und wird endlich diabolo ipso Decano & Promotore gar zum Diabolisten.* Wer die individua und Personen kennt/ mag den Syllogismum vollends formiten. Hujus autem quicquid est vituperii non redundare in veros Justitiæ sacerdotes, qui justitiam colunt, & boni & æqui notitiam profitentur, æquum ab iniquo separantes, licitum ab illico discernentes, nemo non videt ac vix admonendum est. Tales enim non ut alii sæpe, quod affectuum impetus dictat, sed quod religio, quod lex, quod verū ipsum postulat, Principi sva-dent atque ipsimet statuunt. Quid quod multa in consultationibus per læpe occurruunt, quæ sine horum opera expediri nequaquam possunt. Quis melius Civium seditiones componet, quis æquius Reip. Leges statuet, quis Legationes prudentius suscipiet, quam Juris Legumque peritus? Hinc CASSIODORUS 3. Var. Ep. 33. *nihil dignius esse, dixit, si & senatorio vestiatur honore togata professio.* Et PLAUTUS Epidic. *hic erit optimus:*
Hic poterit cavere recte, jura qui & leges tenet.

C 2

Et

Et sane, si memoria recolamus antiqua Imperatorum Romanorum Imperia, vix alios Rempublicam feliciter administrasse deprehendimus, quam qui Consiliis suis Jurisperitos adhibuerunt. AUGUSTUM scimus Cæsarem Trebatio JCto usum esse; Cassio VESPASIANUM, Neratio TRAJANUM, Juliano HADRIANUM, Scævola ANTONINUM, Papiniano illo Juris Asylo, SEPTIMIUM SEVERUM, ALEXANDRUM Ulpiano, quem, narrante LAMPRIDIO in vit. Alexandr., pro Tute habuit, primum repugnante matre, deinde gratias agente, quod saepe illum a militum ira objectu purpuræ defendit; atque ideo summus Imperator fuit, quod ejus Consiliis præcipue Rempublicam rexerit. Sed & præter Ulpianum habuit Iulium Paulum, Pomponium Alphenum, Africanum, Martianum, Callistratum, Venulejum, aliosque multos, sine quibus Juris Oracle nec legem ullam sancivit, nec de ulla re graviore statuit. Ex adverso vetusta illa prodigia, Caligula, Claudii, Nerones, Galba, Othones, Vitellii, Domitiani, Heliogabali, Commodi, non aliam ob causam Romani Imperii dignitatem amplitudinemque impio scelere foedarunt, quam quia minus usi sunt Consilio Juris Consultorum. Enimvero, ne modum excedam, subsisto hic, boni quippe laude nulla indigent, pravi nullam merentur. Tuos potius, honoratissime Respondens, cognatus laudare fas est, qui in publicum prodire atque profectuum Tuorum specimen aliquod edere, officii tui esse credidisti. Industria tua nullis cuiusquam indiget præceptis, inde nec excitare Te, nec amori, quo in studia flagras tuo, calcar addere opus esse duco. Tantum igitur Te rogabo, ut istum teneas, quem coepisti, cursum, nec Te unquam aut voluptas, quæ ficta boni specie adolescentibus perniciosas maxime insidias tendit, aut fucatus falsæ gloriæ ac famæ, qualis extra Deum nulla est, splendor a studio virtutis ac veræ sapientiæ ducat. Vale. Dabam e Museo, d. 27. Julii 1719.

F I N I S,

